

SEYİTÖMER HÖYÜK ORTA TUNÇ ÇAĞI' NA AİT YAY BİÇİM BEZEMELİ AĞIRŞAKLAR*

SEYITOMER MOUND MIDDLE BRONZE AGE LINE DECORATION SPINDLE
WHORLS

Öğr. Gör. Hülya KARAOĞLAN

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Gediz Meslek Yüksek Okulu, Tasarım Bölümü,
KÜTAHYA/TÜRKİYE

ORCID: 0000-0003-1363-1779

Özet

Tarih öncesi çağlardan itibaren insanoğlu günlük hayattaki kullandığı araç-gereç, kap-kaçak gibi eşyalarına çeşitli tekniklerle bezemeler uygulayarak süslemişlerdir. Bu bezemeler gelişmiş güzel yapıldığı gibi, sistematik ve sanat eseri niteliğinde de yapılmışlardır.

Seyitömer Höyük, Kütahya'ya bağlı Seyitömer Kasabasının da Afyon- Altıntaş- yolunun kuzeyinde Kütahya İlının 30 km kuzeybatısında yer alır. Seyitömer Höyüğü'nde Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Arkeoloji bölümü tarafından aralıksız dokuz yıl süren kazı çalışmaları yapılmıştır. Seyitömer Höyükte yapılan kazı çalışmalarında, Orta Tunç Çağı'na tarihlendirilen ve ip eğirmede kullanılan genellikle pişmiş topraktan üretilmiş ağırşaklar oldukça fazladır. Bu buluntuların üzerine kazıma tekniği kullanılarak, çeşitli kompozisyonlarda bezemeler uygulanmıştır. Bu bezemeler Karma Kompozisyon, Yay, Çizi, Açı, Zikzak ve Yıldız, Nokta, Tırnak, Halka, Dalga, Işınsal Bezemeli şeklinde gruplara ayrılmışlardır.

Bu çalışmada Seyitömer Höyük ağırşak buluntularında M.Ö. 2. Bin'e ait olup "yay biçim" bezeme ile süslenmiş (işaretlenmiş) yirmi bir adet ağırşak bezeme biçimleri yönünden incelenmiştir. Bu ağırşak grubunda yay biçimli çizgilerden birçok kompozisyon oluşturulmuştur. Bu kompozisyonlar çoğunlukla iç içe ikili-üçlü-dörtlü yaylar dörtlü-beşli gruplar halinde yapılmıştır. Bezemelerin hepsi kazıma tekniği ile oluşturulmuşlardır.

Çalışmada Seyitömer Höyük yay biçim bezemeli ağırşakların çizimleri, bulundukları yerleri, ölçüleri ve tanımları katalog şeklinde eklenmiştir. Ayrıca çağdaşı olan çevre merkezlerle benzerleri karşılaştırılmış kaynakçası ile belirtilmiştir.

Çalışmanın amacında ise arkeolojik araştırmalar için önemli olan bu ağırşak buluntu grubunu literatüre katmaktır.

Anahtar Kelimeler: Arkeoloji, Ağırşak, M.Ö. 2. Bin, Seyitömer Höyük, Yay Biçim Bezeme.

Abstract

Since prehistoric times, human beings have decorated their daily items such as tools, utensils, pots and fugitives by applying ornaments with various techniques. These decorations are not only haphazardly but also systematically and as works of art.

* Bu makale yazarın Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalında "Seyitömer Höyüğü'nde Bulunan M.Ö. II. Bin'e Ait Dokumacılıkla İlgili Buluntular" isimli, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezinden üretilmiştir.

Seyitömer Mound is located 30 km northwest of Kütahya Province in the north of Afyon-Altıntaş-road in Seyitömer Town of Kütahya. Nine years of uninterrupted excavations were carried out by the Kütahya Dumlupınar University Archeology Department in Seyitömer Mound. During the excavations carried out in Seyitömer Mound , spindle whorls dating back to the Middle Bronze Age and used in rope spinning are quite common. Decorations in various compositions were applied on these finds using the scraping technique. These decorations are divided into groups as Mixed Composition, Bow, Line, Angle, Zigzag and Star, Point, Nail, Ring, Wave, Radial Decoration.

In this study, in Seyitömer Mound spindle whorl finds BC. twenty one spindle whorls belonging to the 2nd millennium and decorated (marked) with "arc-shaped" decoration were studied. In this spindle whorls group, many compositions have been created from arc-shaped lines. These compositions were mostly made in groups of nested double-triple-quadruple arcs, four-five.

In the study, drawings of Seyitömer Mound bow-shaped spindle whorls, their location, dimensions and descriptions were added as a catalog. In addition, its contemporaries and similar peripheral centers are specified with a compared bibliography.

The aim of the study is to include this group of finds, which is important for archaeological research, into the literature.

Key words: Archeology, 2000 BC, Seyitömer Höyük, Spring Form Decoration

1. GİRİŞ

Seyitömer Höyük, Kütahya'ya bağlı Seyitömer Kasabasının da Afyon- Altıntaş- yolunun kuzeyinde yer almaktadır. Höyük yaklaşık 23,5 m. yükseklikte 150 x 140 m. genişliğindedir. Höyüğün altında bulunan 12 milyon ton kömürün ekonomiye katılması için kurtarma kazıları başlatılmıştır (Bilgen, 2009). İlk kazı çalışmaları günümüzden 29 yıl önce Eskişehir Müze Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmiştir (Aydın, 1991). Afyon Müze Müdürlüğünün kazıları devralması 1990 yılında olmuş ve 5 yıl devam etmiştir (Topbaş, 1992). On yıl boyunca ara verilen kazılara Dumlupınar Üniversite'ne arkeoloji bölümünün kurulmasıyla birlikte, kazı başkanı Prof. Dr. A. Nejat Bilgen tarafından Seyitömer Höyük kurtarma kazıları tekrar başlatılıp hızlı bir şekilde devam etmiş ve 2014 yılına kadar sürmüştür.

Arkeolojik açıdan Anadolu için çok önemli yerleşim merkezlerinden olan Seyitömer Höyük'te yapılan kazılar sonucu 3 bin eser gün ışığına çıkarılmış ve bu eserlerin 860'ı Kütahya Müzesi'ne teslim edilmiştir. Höyükte seramik şehri Kütahya'nın daha MÖ 3 binli yıllardan beri kilden eserler ürettiğini kanıtlayan buluntulara ulaşılmıştır. 5 bin yıllık yaşanmışlığa sahip Seyitömer Höyüğün de Roma, Hellenistik, Akhaemenid Dönemlere ve Tunç Çağ'ının bütün evrelerine kadar tabakalara ulaşılmıştır. Seyitömer Höyük'te yaşanan şiddetli deprem, karbonize durumda tespit edilen beyinler, mimari kalıntılar, kalıp tekniğinde üretilmiş kaplar, iskeletler, hayvan kemikleri, tohumlar, sunum kapları, tekstil kalıntısı, dokumacılık buluntuları gibi çok çeşitli buluntularla farklı bilimlerle ortak çalışma olanağı sağlamaktadır. Seyitömer Höyüğün buluntularının halkın ihtiyacından fazla olmasından anlaşılan; höyük halkının sadece kendi ihtiyaçları için değil, ticaret içinde üretim yaptıklarıdır. Bu çalışmada

incelenen dokuma tezgâh ağırlıkları Seyitömer Höyüğü'nün Orta Tunç Çağ'ı na tarihlendirilmiş olanlardır.

Dokuma tezgâh ağırlıklarının ilkel çağlarda tezgâhlarda ki kullanım şekillerini tezgâh çeşitlerini dokuma yapılırken hangi hammaddelerin kullandıklarıyla ilgili bilgileri yazılı belgeler, vazo ve duvar resimleri, figürünler gibi çok çeşitli arkeolojik buluntulardan anlamaktayız (Karaoğlu, 2017). Fakat yapıldıkları hammaddelerden dolayı hemen her arkeolojik kazılarda ele geçen tezgâh ağırlıkları Tunç Çağ'ı dokuma endüstrisinin en somut verileridir.

Çalışma Seyitömer Höyük kurtarma kazısı IV. tabakasında ele geçen “yay biçim bezemeli” ağırsakları içermektedir Kütahya Seyitömer Höyük'te ele geçen Orta Tunç Çağ'ına ait “222” adet ağırsak incelenmiş ve üzerinde kazınarak oluşturulan bezemeler gruplandırılmıştır. “Yay biçim bezemeli” olarak gruplandırılan “21” adet ağırsak bezeme yönleri ile Batı Anadolu'da Orta Tunç Çağ'ı buluntusu veren, yerleşimlerle benzerleri karşılaştırılmıştır. Kazı ekibi tarafından yapılan çizimleri, tanımları, ölçüleri, bulundukları yer ve tabakaları da çalışmanın sonuna eklenmiştir.

2. AĞIRŞAKLARIN DOKUMADAKİ YERİ

Milattan Önceki tarihe ışık tutan Kültepe tabletlerindeki verilerden Asurlu tüccarların Anadolu'ya lüks kumaşları kıymetli taşları sattıklarını ve aynı zamanda Anadolu'dan aldıkları yün, yerli dokuma ve bakır gibi malların ticaretini de yaptıklarını bilmekteyiz (Özgüç, 2005: 14).

M.Ö. 2. bin yılında dönemin lüks kumaşları nasıl üretiliyordu? Örtünmek ilkel çağlarda önemli bir ihtiyaçtı. İlk insanlar çevresindeki malzemelerle bu ihtiyaçlarını giderdi. Bunlar önceleri bitki yaprakları ve hayvan derileri oldu. İnsanoğlunun hayvan yünü kullanmaya başlaması takriben milattan önce on bin yılları dolaylarında, ilk bitki ve hayvan cinslerini evcilleştirip yerleşik yaşama geçmesiyle olmuştur (Baskıcı,1998: 73-76). Hayvan yünü'nün kullanılmaya başlanması tekstil tarihinin başlangıcıdır. Yün önce keçe yapılarak kullanıldı. Daha ince dokumalara ihtiyaç duyulması ile de yün yapağısı iki el arasında ovuşturularak uzatılmaya ip haline getirilmeye çalışıldı. Fakat iplerin boyları dokuma yapmaya yeterli değildi.

Bunun için ipler birbirlerinin ucuna bağlanmalıydı. Bunun için zaman ve emek gerekiyordu. İnsanoğlunun var olduğundan beri en iyisine ulaşma isteği, bu duruma da bir çözüm buldu. İplerin ucuna taş bağlayarak eğirmeyi bir süre uyguladı. Günlük hayatta kullandığı pişmiş topraktan ürettiği kırılmış seramik parçalarının ortasına delikler açarak iplerin ucuna bağladığı taşların tarihini sonlandırdı. Elbette bunlarla da yetinmedi. Seramik kapları üretiyorsa ip üretmek için kullanmak üzere çamurdan ortası delik ağırsakları da üretebilirdi ve üretim başladı. Ağırsakların dönmesinin sabit olması içinde iğ niyetiyle ağaç dallarını kullandı (Yağan, 1978: 11).

İğ ucu tırtıklı veya çengelli çubuktur. Çubuğun alt kısmına ise ağırsak takılır Resim:1 (Aytaç, 1982: 5; Gönül, 1966: 88). Ağırsağın vazifesi iğ e ağırlık vermektir. Kemikten ve madenden üretilmiş iğlere de arkeolojik buluntular arasında sık olmasa da rastlanmaktadır (Aytaç, 1982: 3). Ağırsak TDK' da lifi eğirirken iği ağırlaştırmak için alt ucuna geçirilen yarım

küre biçiminde, ortası delik ağaç, taş veya kemik parça, teker biçiminde yassı nesne olarak tanımlanır (<https://sozluk.gov.tr/>).

Eğrilmiş ip elde etmek için ilk iş yapağıyı elde belli bir kalınlığa getirmek gerekir. Sonraki aşamada ağırşak takılmış iğin ucundaki tırtıklı çentiğe elde kabaca bükülen yapağı geçirilir. Eğirme yapacak kişinin tercihine göre ayakta ya a oturur vaziyette ip bükümü gerçekleştirilir. İğ çubuğu yere doğru uzatılarak bir yandan da iğe hızla dönme hareketi verilir. Bununla birlikte bilekte sarılı olan ve ya diğer elde tutulan yapağı yavaş yavaş bırakılır. Bükümlü ip bu teknikle elde edilmiş olur (Aytaç, 1982: 5; Gönül, 1966: 88).

Eğirme ustası ham lifi oturarak dizinin üstünde döndürme suretiyle ip üretecekse ağırşağı iğin üstüne takması gerekir buna da 'öreke' denir (Crewe, 1998: 5-7). Bu durum tam tersi ayakta yapılacaksa ağırşak iğin ucunda olmalıdır (Tamsü; Akça, 2002: 203).

Elde eğrilen ipin kalitesi için en önemli araç ağırşaktır. Ama iğdeki yeri kaliteyi etkilemez. Arkeolojik buluntular sonucu ele geçen çok farklı şekil, çap, ağırlık ve materyallerden ağırşakların bulunması bu yüzdendir (Barber, 1991: 52).

Eğirme işi tecrübe gerektirir. Ustalaşmış bir kişi ipin kalın ya da ince olmasını becerisiyle ayarlayabilir. İstenilen ipin kalitesine göre saatte 50-100 metre uzunluğunda ip üretmek mümkündür (Evely, 2000: 489).

Resim:1

Resim 1: İğ Takılmış Ağırşak

2.1. Seyitömer Höyüğü'nün Bezemeli Ağırşakları

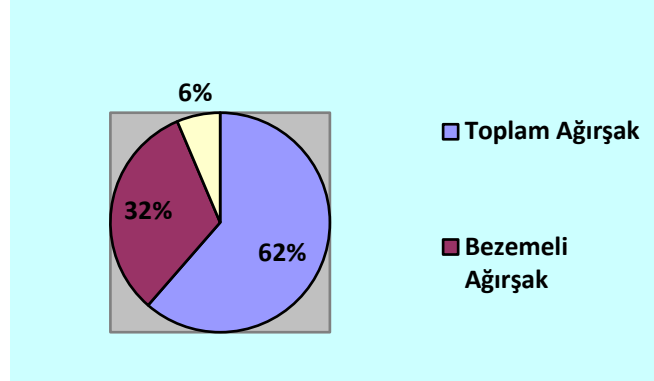
Ağırşakların bezenmelerinin nedeni gündelik hayatta kullanılan bu aletlerin estetik açıdan güzelleştirilmeleridir. Bezemeli ağırşakların çoğu pişmiş topraktan yapılmışlardır. Bezemeler, ağırşaklar pişirilmeden önce genellikle ucu sivri kemik veya ağaç bir aletle kazınarak çizilerek ya da batırılarak yapılmışlardır. Çoğunlukla iğ takıldığında üste gelecek kısım bezenmiştir. Bunların yanında tüm gövdesi ya da üst kısımla yan kısmı bezenmiş ağırşaklarda vardır.

Ege Bölgesi'nde Aphrodisias ve Beycesultan'da bezeme önemlidir. Bölgede Kalkolitik Çağ'dan itibaren ağırşaklar üzerine bezeme yapılmıştır. Bezemeli ağırşaklar Mersin'de Erken Kalkolitik Çağ'dan itibaren görülür (Garstang, 1953, s.76.)

Seyitömer Höyük'te Orta Tunç Çağı'na tarihlendirilen '222' adet ağırşak tespit edilmiştir. Bunlardan '120' adedine bezeme uygulanmıştır. Bezeme kompozisyonları anlaşılır olan '106' adet ağırşak bezeme şekillerine göre gruplandırılmıştır. Çalışma konusunu oluşturan

yay biçim bezemeli ağırşaklar 21 adet olup toplam bezemeli ağırşakların % 6'sını kapsamaktadır (Grafik:1).

Grafik:1 Yay Biçim Bezemeli Ağırşak Oranları

Bezeme gruplandırılması yapılan ağırşakların tipolojileri dikkate alınmamış sadece bezeme kompozisyonlarına göre sınıflandırılmışlardır. Ağırşakların tipolojileri ayrıca çalışılmıştır. Bütün bezeme uygulanan ağırşaklar pişmiş topraktan elde edilmiştir. Bezemeli ağırşak grubun da tek yüze, iki yüze ve ya bütününe işlenen bezemeler olduğu görülmüştür. Bezeme genellikle iç de üste gelecek kısma yapıldığı tespitler arasındadır. Yani ip üreticisi ağırşak dönerken bezemeli kısmını görmektedir. Bu da çalışmayı yaparken sohbet ettiğim eski bir ahşap ustasına eserlerine niçin çizimler yaptığını sorduğumda “insana neşe vermesi için” dediğini onaylar nitelikte olabilir. (Karaoğlu, 2010; s.53-61)

Seyitömer Höyük Orta Tunç Çağı'na ait bezemeli ağırşakların sınıflandırılması;

1. Karma Kompozisyon Bezemeli Grubu
2. Yay Biçimli Bezemeli Grup
3. Çizi Bezemeli Grup
4. Açık Biçimli Bezemeli Grup
5. Zikzak ve Yıldız Tasvirleri
6. Nokta Baskı Kompozisyon
7. Tırnak Bezeme Kompozisyon
8. Halka Bezemeli Grup
9. Dalga Bezemeli Grup
10. İşinsal Bezemeli Grup

2.1 Yay Biçimli Bezemedeki Oluşan Kompozisyonlar

Bu gruba ait yirmi bir örnek saptanmıştır. Bu ağırşak grubunda yay biçimli çizgilerden birçok kompozisyon oluşturulmuştur. Bu kompozisyonlar çoğunlukla iç içe ikili-üçlü-dörtlü yaylar dörtlü-beşli gruplar halinde yapılmıştır. Yayların uçları çoğunda omuz kısmına değmektedir. İkili üçlü dörtlü, iç içe yay gruplarından oluşan bezeme kompozisyonu da tespit edilmiştir. Estetik açıdan kompozisyonlar hoş bir görüntü oluşturmaktadır. Bezeme kompozisyonları kazıma tekniği uygulanarak oluşturulmuştur. Bu gruptaki ağırşakların çapları 2,0 cm ile 4,6 cm arasında değişmektedir. Ağırşaklar küresel ve ya konik formudur. Ağırşakların hepsinin yapıldığı madde pişmiş topraktır. Bu gruba dahil 21 örnekten sadece 2

ve 20 numaralı ağırşakların ön ve arka yüzüne bezeme uygulanmıştır. 9 numaralı ağırşağın ise ön arka ve yan yüzeylerine bezeme uygulandığı görülmektedir.

Seyitömer Höyük yay biçim bezemeli ağırşakları, Batı Anadolu Orta Tunç Çağı buluntusu veren, Beycesultan, Çeşme-Bağlararası, Çavlum, Demircihöyük, Iasos, Kusura, Liman Tepe, Milet, Troya V, Şarhöyük (Dorylaion), Yanarlar Mezarlığı, Yerleşimleriyle bezeme biçimleri karşılaştırılmıştır.

Çalışma grubunu oluşturan ağırşakların bezeme benzerlerine karşılaştırma yapılan yerleşimlerde rastlanmıştır. Bunlar; 2 numaralı ağırşağa Beycesultan'da (Lloyd, Mellaart, 1965, s. 139, no. 187, fig. O.16.) 4 ve 6 numaralı ağırşaklara Şarhöyük (Akça, 2000, Lev.38a.) ve Troya'da (Blegen vd., 1951, II, s.277, fig.236, 237. (T. 12). Blegen vd., 1953, III, s.264, fig.307. (T.20).) 8 numaralı ağırşağa Troya'da (Blegen vd., 1951, II, s.254, fig.236, 237. (T. 23).) ortası daire ile tamamlanmış biçimiyle, 9 numaralı ağırşağa Aphrodisias (Joukowsky, 1986, s. 664, fig. 314.13, 471. 60, 473. 18.) ve Troya'da (Blegen vd., 1951, II, s.277, fig.236, 237. (T. 17).) 15 numaralı ağırşağa Limantepe'de (Tütüncüler, 2000, Lev. VIII. b.) 17 numaralı ağırşağa Troya'da (Blegen vd., 1951, II, s.268, fig.236, 237. (T. 17).) 21 numaralı ağırşağın bezeme benzerlerine ise Demircihöyük (Seeher, 2000, s.214, Lev.68, G.584b.) Aphrodisias (Joukowsky, 1986, s.664, fig. 314.3, 473.20, 471.6.) ve Limantepe (Tütüncüler, 2000, Lev. XI. h.) rastlanmıştır.

Çizi bezemeli kompozisyonlar karşılaştırma yapılan merkezlerdeki Orta Tunç Çağı ağırşaklarında çok sık görülmesine rağmen, merkezlerin kompozisyonları ile Seyitömer Höyük çizi bezemeli ağırşaklarının kompozisyonlarında farklılıklar görülmüştür. Bütün çizgi bezemeli ağırşaklar sivri uçlu aletle yapılmıştır. Farlılıklar tamamen kompozisyon şekilleriyle ilgilidir.

SONUÇ

Çalışmanın sonucunda; Seyitömer Höyük Orta Tunç Çağı'na ait incelenen '21' adet çizi biçim bezemeli ağırşağın çağdaşı olan çevre höyüklerin buluntularıyla karşılaştırması yapılmıştır.

Yapılan karşılaştırma sonucunda ağırşakların bezeme benzerlerine Beycesultan, Şarhöyük, Troya, Aphrodisias Limantepe ve Demircihöyük merkezlerinde rastlanmıştır.

Çizi biçim bezeme şekli dini bir sembol hayvan figürü, çiçek motifi gibi çok spesifik bir örnek olmadığından, daha çok işaretleme ve ya süsleme amacıyla yapıldığı düşünüldüğünden, sadece bu buluntulara bakılarak komşu yerleşimlerle kültür alışverişi yapılmıştır diyebileceğimiz bir sonuç çıkarılamamıştır.

Fakat Seyitömer Höyüğün tüm Orta Tunç Çağı'ı dokumacılık buluntularını yazar yüksek lisans tez konusu olarak çalışmış (Karaoğlu, 2010) ve tipoloji bezeme şekilleriyle komşu merkezlerle bağlantılı kültürün olduğunu hatta dokumacılıkta kullanılan aletlerin Seyitömer Höyük den ticaretinin yapıldığı sonucuna varılmıştı.

Bu çalışmanın sonucunda anlaşılan; Tunç Çağı Anadolu'sun da yaşayan seramik ustaları eserlerine estetik değer katma kaygısını taşımışlardır. Ayrıca buluntuları literatüre dahil etme amacına ulaşıldığı düşünülmektedir.

SEYİTÖMER HÖYÜK ORTA TUNÇ ÇAĞ'I NA AİT YAY BİÇİM BEZEMELİ AĞIRŞAK KATALOĞU

NUMARASI: 1

KAZI ENVANTER NO: SÖ.07/851 **CİNSİ:** Ağırşak

MADDESİ: Pişmiş Toprak

ÖLÇÜLER: Yüksek: 2,2 cm Çap: 3,7 cm D.Çapı: 0,7 cm

BULUNDUĞU YER VE TABAKASI: N/11 V.Tabaka

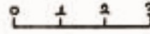
TANIMI: Devetüyü renkte hamurlu, hamur renginde astarlıdır. Hamur mika, kum katkılıdır. Basık küresel gövdeli, genişçe karınlı, derin çukur dipli, dikey dairesel deliklidir. Karın hattı ile taban çevresi arasında kalan alanda düzensiz yarım daire bezeme görülmektedir. Tamdır.

ÇİZİM:1

ÖN

ARKA

YAN

NUMARASI: 2

KAZI ENVANTER NO: SÖ.08/ 322 **CİNSİ:** Ağırşak

MADDESİ: Pişmiş Toprak

ÖLÇÜLER: Yüksek: 1,2 cm Çap: 2,2 cm D.Çapı: 0,7 cm

BULUNDUĞU YER: L / 12 – Dolgu

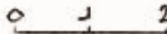
TANIMI: Keskin karınlı basık küresel gövdeli, dikey deliklidir. Gövdenin alt ve üst yarısında, alt ve üst delik ile karın çizgisi arasında kalan alanda, dikey olarak belli aralıklarla yan yana sıralanmış, hafif yay şeklinde kazıma çizgi bezeme mevcuttur. Kahverengi ince kum katkılı hamurlu ve hamur renginde hafif açıkta yüzeylidir. Gövde üzerinde küçük bir kopuk ve noksanı vardır. Tüme yakındır. Gövdede küçük kırık ve noksanları vardır.

ÇİZİM:2

ÖN

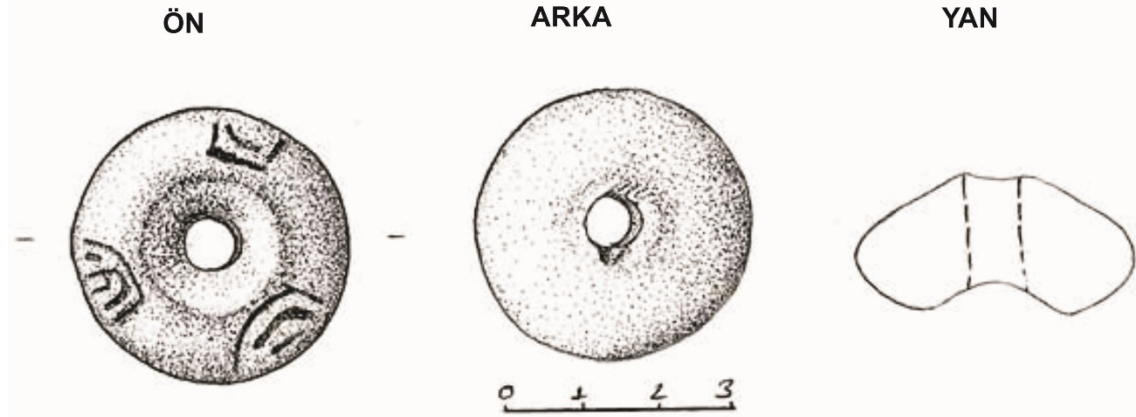
ARKA

YAN

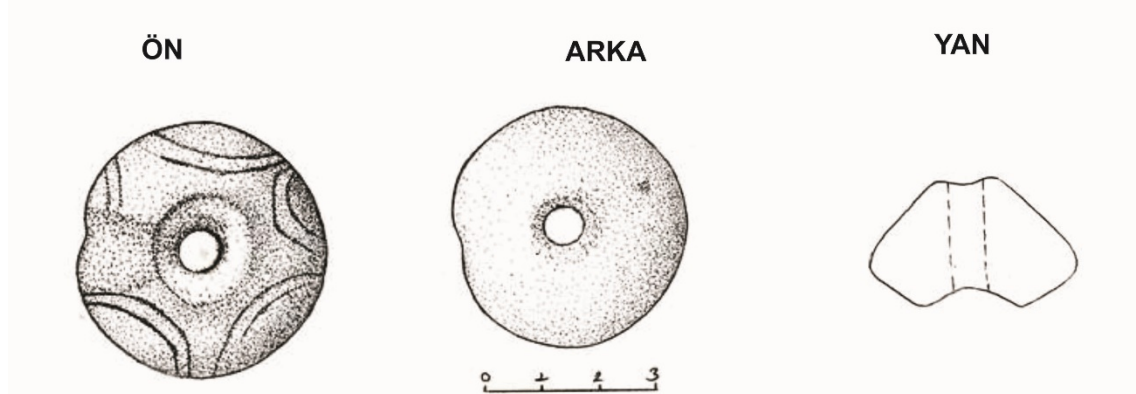

NUMARASI: 3**KAZI ENVANTER NO:** SÖ.08/ 1554 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yük: 1,8 cm **Çap:** 3,6 cm **D.Çapı:** 0,6 - 0,7 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** H / 12 - Dolgu

TANIMI: Geniş karınlı basık konikal gövdeli, küçük çukur dipli, dikey dairesel deliklidir. Karın hattı ile alt delik çevresi arasında, iç içe ikili ve üçlü yarım daireden oluşan batırma tekniğinde yapılmış karşılıklı üç bezeme grubu görülmektedir. Devetüyü - koyu gri renkte ince mikalı hamurlu, hamur renginde yüzeylidir. Hamuru nce kum katkılıdır. Tamdır

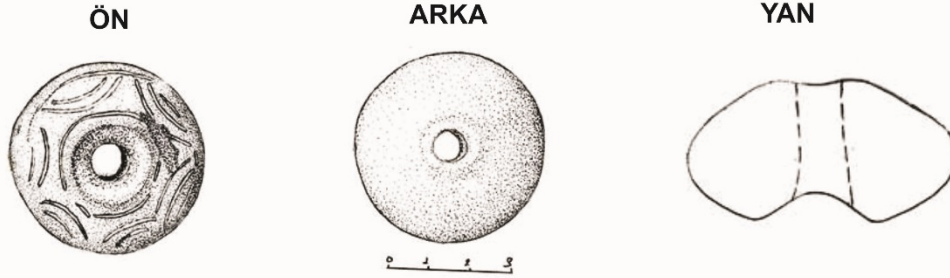
ÇİZİM:3**NUMARASI: 4****KAZI ENVANTER NO:** SÖ.08/ 1640 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yük: 2,5 cm **Çap:** 4,2 cm **D.Çapı:** 0,7- 0,8 **Dip ç:** 1,8 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** K / 10 - Dolgu

TANIMI: Keskin karınlı konikal gövdeli, küçük çukur dipli, dikeydairese deliklidir. Gövdenin alt yarısında çukur taban çevresinde, kazıma tekniğinde yapılmış iç içe düzgün olmayan iki yay biçimli yivli, dört tam bir yarım bezeme sırası mevcuttur. Bezemeler birbirine simetrik değildir. Pembemsi kiremit renkte yüzey yer yer devetüyü ve kırmızımsı kiremit renkte alacalıdır. Mikalı hamur ince kum, taşçık, şamot katkılıdır. Gövdenin alt kenarında aşınma görülür. Tamdır.

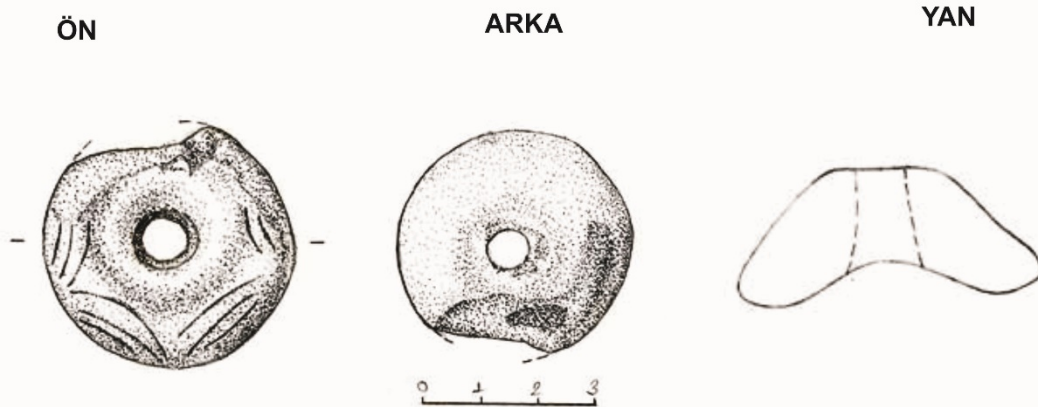
ÇİZİM:4

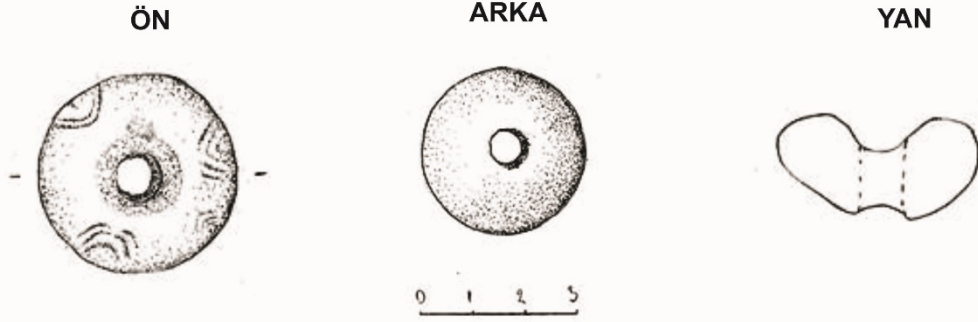
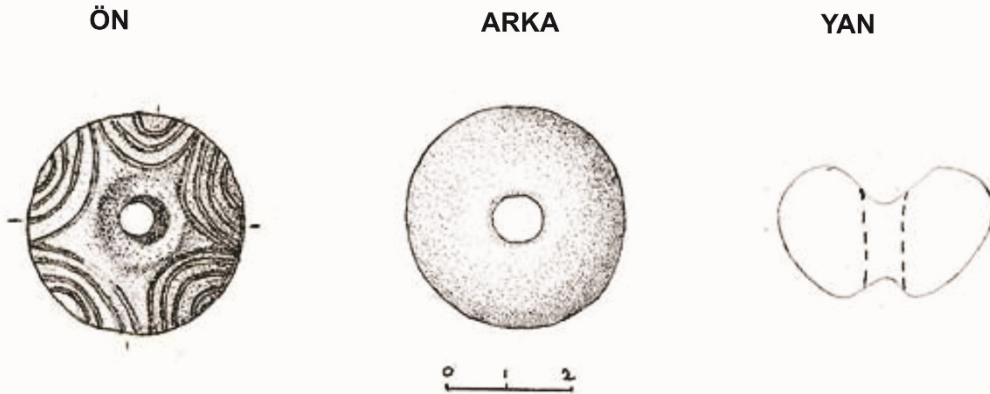
NUMARASI: 5**KAZI ENVANTER NO:** SÖ.08/ 1706 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yüksek: 2,5 cm **Çap:** 4,6 cm **D.Çapı:** 0,8 - 1,0 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** K / 10 - Dolgu

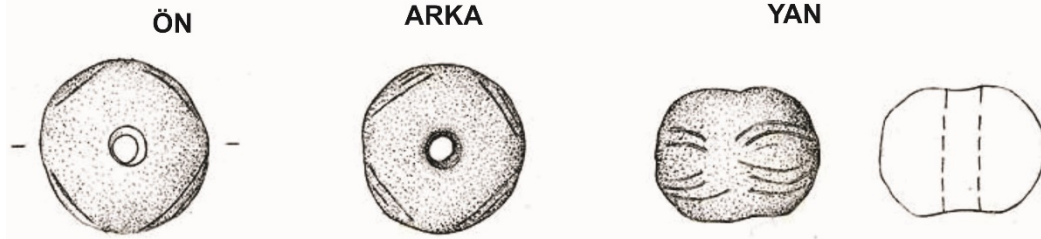
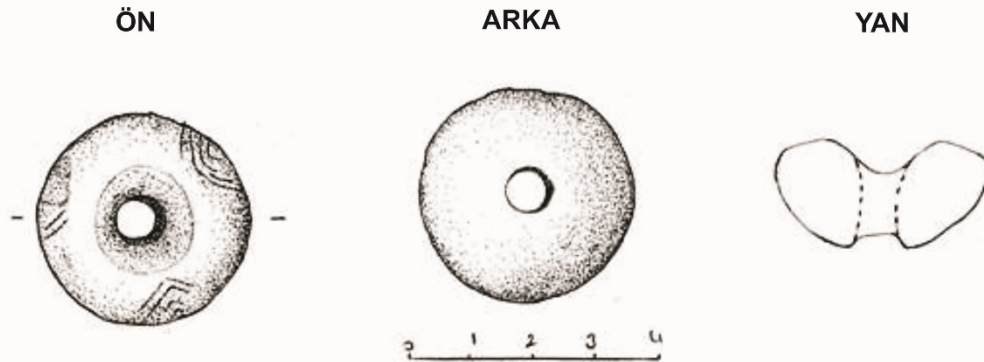
TANIMI: Geniş karınlı, basık konikal gövdeli, küçük çukur dipli, dikey dairesel deliklidir. Koyu gri renkte ince mikalı hamurlu, siyahımsı - gri astarlıdır. Karın hattı ile çukur dip arasında iki yatay dairesel yivle sınırlandırılmış alan içerisinde, uçları karın hattına dönük yan yana sıralanmış, beş adet ikili bir adet üçlü olmak üzere iç içe yay şeklinde inkruste bezeme grubu mevcuttur. Bezeme çizgilerinin içi beyaz macunla doldurulmuştur. Hamuru ince kum katkılıdır. Gövdede ve dip kısmında küçük kırık ve noksanları vardır.

ÇİZİM:5**NUMARASI: 6****KAZI ENVANTER NO:** SÖ.08/1848 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yüksek: 1,8 cm **Çap:** 4,1 cm **D.Çapı:** :0,7-0,8 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** I / 11- Dolgu

TANIMI: Keskin karınlı konikal gövdeli, çukur dipli, dikey deliklidir. Çukur dip ile karın hattı arasında kalan alanda, geniş uçları karın hattına birleşen mevcut iki tam ve iki yarım olmak üzere yan yana sıralanmış, iç içe üç hafif yay şeklinde ince kazıma çizgiden oluşan bezeme grubu yer almaktadır. Kiremit renkte hamurlu, kahvemsî kiremit renkte açıkılı yüzeylidir. Hamur kum, taşçık katkılıdır. Gövdede kırık ve noksanı vardır. Tüme yakındır.

ÇİZİM:6

NUMARASI: 7**KAZI ENVANTER NO:** SÖ.09/ 33 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yük: 1,7cm **Çap:** 3,1cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** J/12, Pk. kuzeybatısı IV a alt dolgu**TANIMI:** Basık küresel gövdeli, küçük çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Karın hattı ile taban arasında kalan alanda dört adet, iç içe üçlü ve dörtlü yivlerden oluşan bezeme görülür. Kahverengi hamurlu, hamur renginde astarlı, hafif perdahlı yüzeylidir. Hamur mika, kum katkılıdır. Tabanda ve delik çevresinde küçük noksanlar vardır. Tamdır.**ÇİZİM:7****NUMARASI: 8****KAZI ENVANTER NO:** SÖ.09/ 147 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yük: 2,0 cm **Çap:** 3,4 cm **D.Çapı:** 0,6 - 0,8 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** I/13, Pk. batısı, seviye inme IV a dolgusu**TANIMI:** Basık küresel gövdeli, küçük çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Karın hattı ile taban arasında kalan alanda yan yana yerleştirilmiş üçlü, dörtlü ve beşli iç içe yarım dairesel yivden oluşan ince kazıma bezeklidir. Pembe renkte hamurlu, sarımsı bej rengi sulandırılmış astarlı, yiv içleri perdahlıdır. Hamurda kum, kireç, taşçık katkı görülür. Tamdır.**ÇİZİM: 8**

NUMARASI: 9**KAZI ENVANTER NO:** SÖ.09/174 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yükseklik: 2,7 cm **Çap:** 3,6 cm **D.Çapı:** 0,7 - 0,8 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** J/9, 3 nolu tbn. alt dolgusu IV b alt dolgusu**TANIMI:** Küresel gövdeli, dikey dairesel deliklidir. Karın hattı üzerinde dört adet yan yana yatay şekilde yerleştirilmiş biçiminde kazıma bezemelidir. Kiremit rengi hamurlu, kendinden astarlıdır. Hamurda mika, kum, taşçık katkı görülür. Yüzeyde aşınma vardır. Tamdır.**ÇİZİM:9****NUMARASI: 10****KAZI ENVANTER NO:** SÖ.09/ 189 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yükseklik: 1,6 cm **Çap:** 3,3 cm **D.Çapı:** 0,7 - 0,8cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** H/10, 3 nolu tbn. üstü IV b**TANIMI:** Keskin karınlı, basık küresel gövdeli, küçük çukur dipli, dikey dairesel deliklidir. Karın hattı ile taban arasında kalan alanda iç içe dört ince kazıma çizgiden oluşan bezemelidir. Bezemeler aşınmış durumdadır. Siyah- devetüyü rengi alacalı hamurlu ve yüzeylidir. Hamur kum, mika, taşçık katkılıdır. Yüzeyde yoğun aşınma görülür**ÇİZİM:10**

NUMARASI: 11

KAZI ENVANTER NO: SÖ.09/ 362 **CİNSİ:** Ağırşak

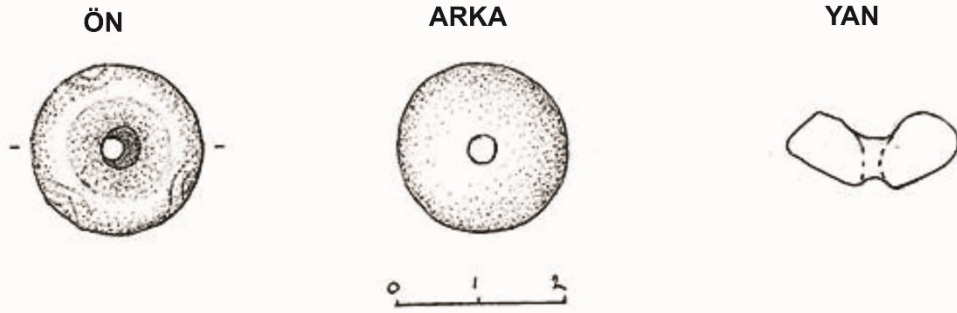
MADDESİ: Pişmiş Toprak

ÖLÇÜLER: Yük: 1,0 cm **Çap:** 2,0 cm **D.Çapı:** 0,3 - 0,5 cm

BULUNDUĞU YER VE TABAKASI: I/13, Pk. batısı seviye inme IV a

TANIMI: Geniş karınlı basık küresel gövdeli, çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Üst delik çevresi hafif düzleştirilmiştir. Siyah renkte hamurlu, hamur renginde perdahlı yüzeylidir. Tamdır.

ÇİZİM:11

NUMARASI: 12

KAZI ENVANTER NO: SÖ.09/531 **CİNSİ:** Ağırşak

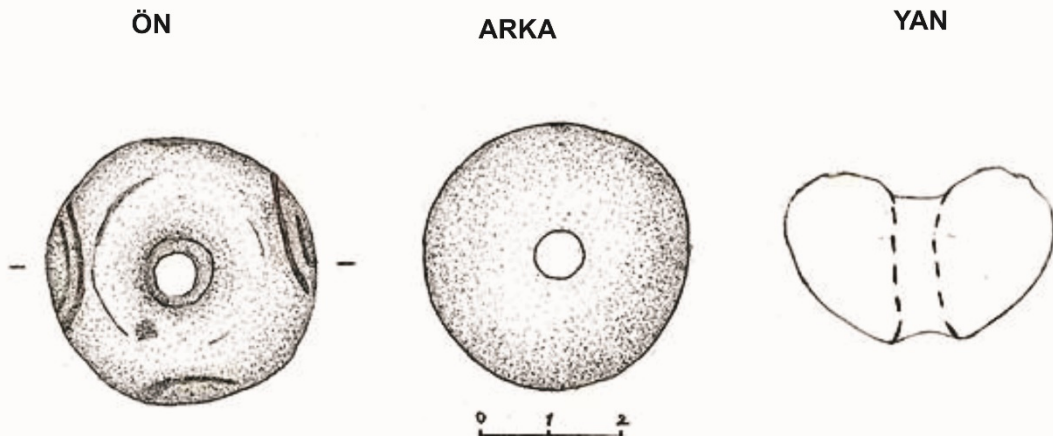
MADDESİ: Pişmiş Toprak

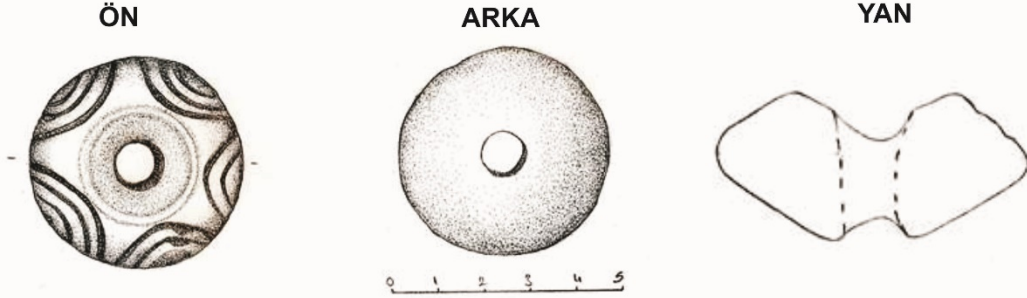
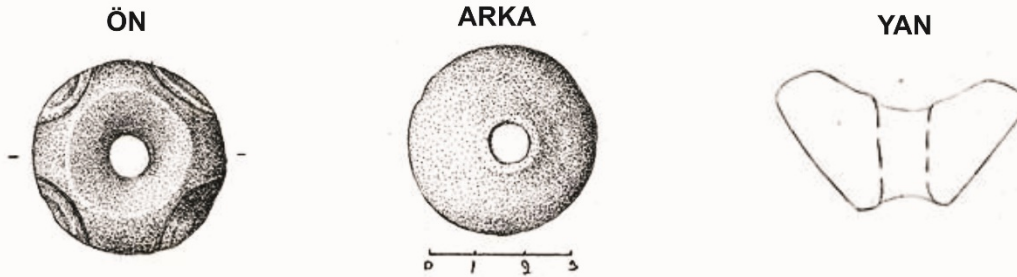
ÖLÇÜLER: Yük: 2,2 cm **Çap:** 3,7 cm **D.Çapı:** 0,6 - 0,9 cm

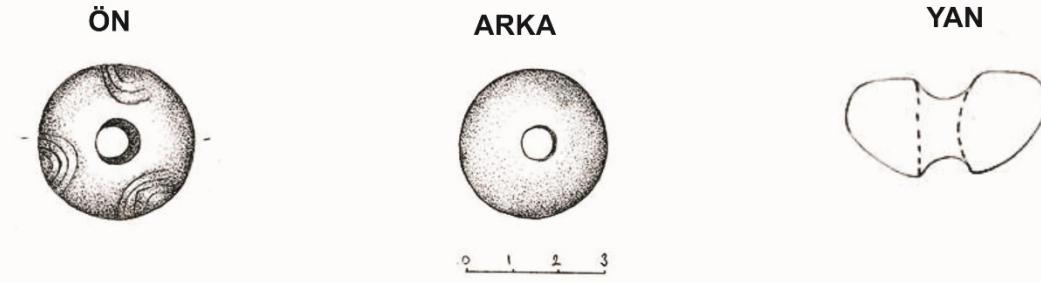
BULUNDUĞU YER VE TABAKASI: G/12, Pk. doğusu, dolgu IV b

TANIMI: Basık küresel gövdeli, çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Taban ile karın hattı arasında kalan alanda, taban çevresinde dairesel bir yiv ve üzerinde karşılıklı iki tanesi iç içe iki, karşılıklı iki tanesi tek yay şeklinde çizgiden oluşan kazıma bezemeleridir. Devetüyü rengi hamurlu, kendinden astarlıdır. Hamur kum, taşçık, mika katkılıdır. Tamdır.

ÇİZİM:12

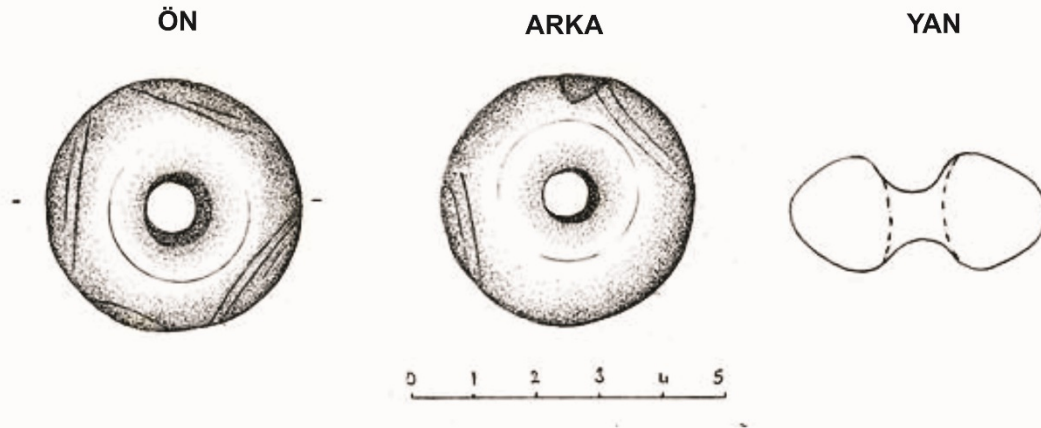

NUMARASI: 17**KAZI ENVANTER NO:** SÖ.09/ 1462 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yükseklik: 2,2 cm Çap: 4,6 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** J/12, 5 nolu silo içi IV c**TANIMI:** Keskin karınlı basık küresel gövdeli, çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Taban ile karın hattı arasında kalan alanda bezeme yer alır. Açık devetüyü rengi hamurlu, yanmadan dolayı devetüyü-gri tonlarında alacalı hafif perdahlı yüzeylidir. Hamurunda kum katkı görülür.**NUMARASI: 18****KAZI ENVANTER NO:** SÖ.09/ 1467 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yükseklik: 2,1 cm Çap: 4,0 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** G/11, 2 nolu silo içi IV c**TANIMI:** Keskin karınlı konikal gövdeli, çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Karın hattı ile taban arasında kalan alanda iç içe iki derin kazıma yaydan oluşan, karşılıklı yerleştirilmiş bezeme yer almaktadır. Kahverengi hamurlu, yer yer kızıl kahverengi perdahlı yüzeylidir. Hamurunda kum, mika, taşçık katkı görülür. Yüzeysel kırıkları vardır. Tamdır**ÇİZİM:18****NUMARASI: 19****KAZI ENVANTER NO:** SÖ.09/ 1574 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yükseklik: 1,6 cm Çap: 3,2 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** H/13, Pk. güneydoğusu, dolgu IV c**TANIMI:** Keskin karınlı basık küresel gövdeli, düztabanlı, dikey dairesel deliklidir. Taban üzerinde üç adet iç içe kazıma yarım dairesel çizgilerden oluşan bezemelidir. Kahverengi hamurlu, grimsi kahverengi alacalı yüzeylidir. Hamurunda kum, mika katkı görülür. Tamdır.

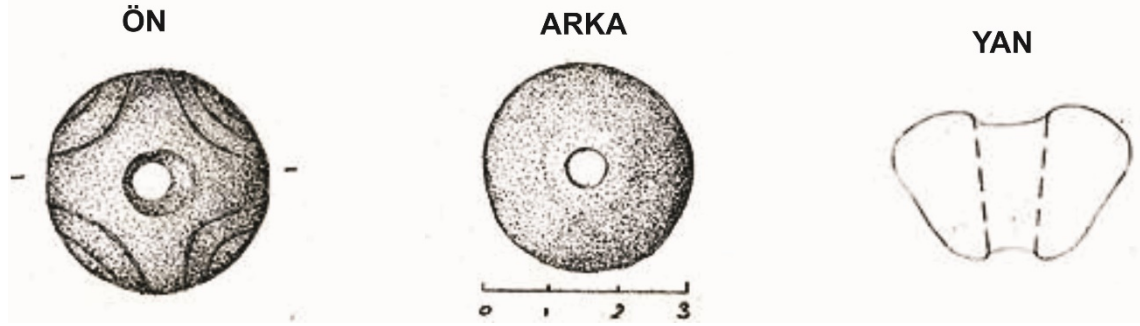
ÇİZİM:19**NUMARASI: 20****KAZI ENVANTER NO:** SÖ.09/1590 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yükseklik: 2,0 cm Çap: 4,0 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** F/12, Pk.

Güneybatısı, dolgu IV c

TANIMI: Geniş karınlı, basık küresel gövdeli, çukur tabanlı, dikey dairesel deliklidir. Her iki delik çevresinde ince kazıma daire motif ile karın hattı üzerinde belli aralıklarla birbirini takip eden motif yer almaktadır. Kahverengi hamurlu, kendinden astarlı, kahverengi-koyu gri alacalı yüzeylidir. Hamurunda kum, mika, taşçık, marn katkı görülür. Bezemeler yer yer aşınmıştır. Karın üzerinde yüzeysel bir kırığı vardır. Tamdır.

ÇİZİM:20**NUMARASI: 21****KAZI ENVANTER NO:** SÖ.09/ 1625 **CİNSİ:** Ağırşak**MADDESİ:** Pişmiş Toprak**ÖLÇÜLER:** Yükseklik: 1,8 cm Çap: 3,0 cm**BULUNDUĞU YER VE TABAKASI:** K/13, Pk. dogusu, dolgu IV b

TANIMI: Geniş karınlı konikal gövdeli, dikey dairesel deliklidir. Taban üzerinde karşılıklı ikişer adet iç içe iki kazıma yay biçiminde çizgiden oluşan bezeme yer almaktadır. Kahverengi hamurlu, yer yer koruna gelmiş hafif perdahlı yüzeylidir. Hamurunda kum, mika, taşçık katkı görülür. Tamdır.

ÇİZİM: 21**KAYNAKÇA**

Akça, S., (2000), “Şarhöyük (Dorylaion) Arkeolojik Kazısında Çıkan M.Ö. II. Bin Yılına Tarihli Ağırşaklar”, Yayımlanmamış Bitirme Ödevi, Anadolu Üniversitesi Arkeoloji Bölümü, Eskişehir.

Aydın, N., (1991), “Seyitömer Höyük Kurtarma Kazısı 1989”, I. Müze Kurtarma Kazıları Semineri, Ankara, ss.191-204.

Aytaç, Ç., (1982), El Dokumacılığı, MEB, Yay. İstanbul.

Barber, E.J.W., (1991), Prehistoric Textiles: The Development of Cloth in The Neolithic and Bronze Ages with Special Reference to the Aegean, Princeton University Press, Princeton.

Baskıcı, M., (1998), “Evcilleştirme Tarihine Kısa Bir Bakış”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C. 53, Sayı: 1 Ankara, ss.73-94.

Bilgen, A. N., (2009), “Seyitömer Höyüğü 2007 Yılı Kazısı”, 30. KST C.2, Ankara 26-30 Mayıs 2008, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara, ss.71-88.

Blegen, C. W, Caskey, J. L., Rawson, M., (1951), Troy. The Third, Fourth, and Fifth Settlements, Vol. II, Part 1: Text, Part 2: Plates, The University of Cincinnati, Princeton University Press, New Jersey.

Blegen, C. W, Caskey, John L., Rawson, M., (1953), Troy. The Sixth Settlement, Vol. III, Part 1, The University Of Cincinnati, Princeton University Press, To The Memory Of Wilhelm Dörpfeld.

Crewe, L., (1998), Spindle Whorls, A Study of Form, Function and Decoration in Prehistoric Bronze Age Cyprus, Jonsered.

Evely, R. Doniert, G., (2000), “Minoan Crafts: Tools and Techniques”, SIMA, C. XCII: 2, Jonsered, Paul Åströms Förlag.

Garstang, J., (1953), Prehistoric Mersin: Yümük Tepe in Southern Turkey, Oxford: The Clarendon Press. s.76.

Gönül, M., (1966), “Dokumacılığın Tarihçesi ve En Eski Dokuma Aletleri”, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Antropoloji, C.1, Ankara. s.80-99.

Joukowsky, M. S., (1986), Prehistoric Aphrodisias I, Excavations & Studies, Providence, Brown Üni. Erasme, Providence.

Karaoğlu, H., (2010), “Seyitömer Höyüğü’nde Bulunan M.Ö. II. Bin’e Ait Dokumacılıkla İlgili Buluntular” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens. Protohistorya Ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı.

Karaoğlu, H., (2017), M.Ö 2000’ de Anadolu’da Kumaş Üretimi (Arkeolojik Buluntular Işığında) Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Afro-Avrasya Özel Sayısı / ISSN: 1302-6879.103-116.

Mellaart, J. Lloyd, S., (1965), Beycesultan: Middle Bronze Age Architecture and Pottery, Vol. II, The British Institute of Archaeology at Ankara, London.

Özgüç, T., (2005). Kültepe: Kaniş/Neşa, İstanbul. Yapı Kredi Yay.

Seeher, J., (2000), Die Bronzezeitliche Nekropole von Demircihüyük-Sarıket, Ausgrabungen des Deutschen Archäologischen Instituts in Zusammenarbeit mit dem Museum Bursa, 1990-1991, Istanbul Forschungen 44, Tübingen.

Tamsü, R. Akça, S., (2002), “Eskişehir’de Dokumacılığın Başlangıcı ve Pişmiş Toprak Dokuma Aletleri”, II. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu, 17-30 Haziran, Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Yay., Eskişehir.

Tütüncüler, Ö., (2000), “M.Ö. II. Bin İzmir Bölgesi Dokuma Aletleri”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Topbaş, A., (1992), “Kütahya Seyitömer Höyüğü 1990 yılı Kurtarma Kazısı”, II. Müze Kurtarma Kazıları Semineri, Ankara, ss. 11-34.

Yağan, Ş. Y., (1978), Türk El Dokumacılığı, Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul.